

ТРОМАДОБРАДУМА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: на рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

виходить щодня, окрім понеділків

Рік перший.

Телефон № 1458.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статі; більш статі, до друку негодячі, приховуються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються.

Умови друкування оповісток: За рядок попереду тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платити за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) (щодня з 10 до 5 години дня, 2) в книгарні журналу „Кієвская Старина“ (Безаківська ул., ч. 14) Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця

Вийшла СБОМА книжка місячника

„Нова Тромада.“

В її надруковано оці статі:

Винниченко В. Хто ворог? Нарис — Лотоцький О. На від'їзді. Сторінка з спогадів — Вороний М. З циклу „За брамою раю“ Вірші — Крипський А. Белоруські оповідання. 1 „Растліне правів“ (кінець) — Руцька І. Давно це було. Вірші — Гринченко Б. Кулішіві твори і сільські читачі (кінець) — Чернякський М. Нависла ніч. Вірші. — Тосленко А. Хуторяночка. Оповідання. Капельгородський П. Роздоріжжя. Вірші. — Лозинський М. Антін Менгер і його соціально-політичні твори (кінець) — Франс А. Дочка Ліліт Оповідання. Переклад з франц. Н. Г. Крипський А. Критично-філологічні уваги про логіку думки в бочках меду — Гембек А. З історії одного міста. — Дмитрів М. З діяльності Полтавського земства. — Ефремов С. З російського життя: Finita la comedia. — Роспущення Думи і причини цього акту. — Новий прем'єр і стара політика. — Події та перспективи. — Н. Гр. Нове видання для селян. Бібліографія: І. Редензі П. Що є по журналах III. Нові книжки. — Оповідки.

Редактор Сергій Ефремов.

Видавець Володимир Леонтович.

МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНА ШКОЛА

МИКОЛИ ЛИСЕНКА

(В. Підвальна, ч. 15)

В майбутньому шкільному 1906—07 році вчитимуть: М. В. Лисенко, А. М. Мандельштам (фортепіано), арт. Імп. театр. М. В. Зотова (спів соло), лауреатка Московськ. консерваторії. Н. Вовсовська (скрипка), І. Ф. Шебеляк і І. А. Поспішил (віолончель), І. Я. Коль (духові струменти), Г. Л. Любомирський (теорія музики та композиції). Драматична школа (український та московський відділи): М. М. Старицька (діяння та декламація), Г. І. Матковський (сценічна гра), проф. універс. В. Н. Перетц (історія української мови, естетика), д. Лауре (пластика), К. М. М. (фехтовання). Учні старшого курсу впродовж року виставлять свій спектакль під управлінням Г. І. Матковського, колишнього режисера театру „Солов'яки“.

Вечеря п'янется з 1 вересня (сентября).

Прохання приймаються щодня з 11 до 1 години, четверг і в суботу в канцелярії з 11—1 год. дня; там же можна добути всі потрібні відомості та програми (вигорітні за 1 семак. марку).

З початку цього учебного року відкривається у Києві на Пушкінській вул., № 40 приватна МУЖЕСЬКА ШКОЛА (Реальна школа) Ф. І. АЛЬДІНГЕРА.

Відкриваються класи: пригот., I, II, і III. Прохання приймаються щодня з 11 до 12 год. дня. 2-10 213

Мужеська школа

1-го розряду (ПРОГІМНАЗИЯ)

А. А. ПОЛЯКОВА.

Діло веде група професорів та препод-ваторів. Прийм. щодня з 11 до 12 год. дня. М.-Благовіст. 112, з 10 до 2 г. 2-4 215

ЛУК'ЯНІВСЬКИЙ НАРОДН. ДОМ.

В неділю, 30 липня (юля), артистичним гуртком виставлятиметься другий раз:

„СУСТА“

комедія на 4 дії Ів. Тобілевича (Карпенка—Карого).

Гратимуть: Діка Валерик, Завітовська, Корнілова, Лосенко, Чайченко, Д-н Барвінський, Гарів-Барвінський, Гонта, Галайда, Лисенко, Свірговський.

Початок о 8 1/2 год. вечора.

Незабаром відбудеться бенефіс артиста М. Гонти, виставлятиметься „СТЕПОВИЙ ГІСТЬ“ др. Гринченка.

Режисер Л. Свірговський. 1-1 187

Київ, 30-го липня, 1906 року.

Дають і зрук Недавно ще було офіційно пускати ціяльне повідомлення про записки громадських діячів до кабінету міністрів. Власне те повідомлення було таке полутане, що нічого й не розвібрати, що там за умови такі були і через що саме члени партії „миряного обновлення“ зріклися від участі в кабінеті. Тепер по справу поясняє гр. Гейден листом до редакції „Нового Времени“. Показується, що „громадським діячам“ було запропоновано тільки два місяця в кабінеті (вони вимагали найменше 5); що ж до того, щоб уряд оповістив програму реформ, то на це бюрократія ве протестала, бо й без того порішила „нехитро йти шляхом реформ“. Отак виглядали ті таємні умови. З них видно, що бюрократія, щоб замовити очі народів і Європі,

згожувалася пропустити до міністерських посад смиренних громадських діячів, але в такому числі, що вони однак нічого б робити не могли, коли б навіть схотіли були. І бюрократія й тоді була повна воля „нехитро йти шляхом реформ“, — певна річ, тим самим, яким досі йшла, але можна б уже й на громадянство посылатися. Одно слово, це була тільки ще одна комедія, яку наша бюрократія хотіла заграти, щоб віру собі добути. Дарма праці було й захожуватись: адже ж усі вже знають звичай російського уряду — давати і з рук не пускати...

Останніми часами дуже поширено „офіційне“ повідомлення про невинну діяльність уряду. Коло всього шире працює він: і коло революційних розрухів, і коло народних потреб. Можна навіть спостерігти, що чим більший революційний рух, тим пильніше дають міністри про добробут народний. От хоч би й зараз. З одного боку повстання в Свеаборзі та Кронштадті, а з другого — заходи уряду коло земельного питання. Петербургське телеграфне агентство, колишній попіхач д. Вірте, а зараз — д. Століпін, — оповістило „офіційно“, що міністерство внутрішніх справ та „главне управління землеустроєвства і земледілля“ розіслало циркуляр про діяльність „землеустроєвств комісії“. Ся звістка хоче показати народів і перед Європою похвалитись, як уряд дає про народній добробут, а також — яких реальних наслідків уже досягнув він, після того, як зволісся від Державної Думи. Тим часом, — ніби показує ця звістка, — поки Дума обговорювала тільки загальне питання,

міністерство внутрішніх справ поставило його на цілком твердий практичний ґрунт, на якому вже можна не гаючись задовольнити найпекучіші потреби народні, ба навіть і зовсім розв'язати земельне питання. Так ніби виходить з тих обов'язків комісії, про які подає звістку телеграф. Найближче її завдання — негайно задовольнити земельні потреби селян, далі — посередництво між продавцями приватних земель та селянами, запомога в зносинах з крестянським банком, запомога переселенню, участь в справах що до арендування казенних й чиншових (оборочних) статій і полагодження судівських відносин.

Цього вже було б досить; чого більше й вимагати, коли б „землеустроєвств комісія“ полагодила відносини між поміщиками та селянами! Але прем'єр такими завданнями комісії не задовольняється й наказує їй (справді — згодом трохи!) знищити черезполосність та спільне посідання земельних сервітутів. На це він дає пораду розселювати великі села, виворювати черезполосні маєтки, розділяти спільну власність і т. п.

„Великих слів велика сила, тай більш нічого!“ — скажемо словами Шевченка. Годі вже сподіватись користі від бюрократичних заходів. „Землеустроєвств комісія“ то рідна сестра усім тим „строєвств комісіям“, „межевств“, „медіцинським“, „ветеринарним“, та чинним „отділенням губернского правління“. Найбільший реальний слід, який лишилась вона по собі — се видатки з державної скарбниці на содержанию їх (по 47 тисяч карбованців на кожному повітову комісію).

Громадянство вже мало змогу переконатися, що можна зробити бюрократичними заходами. Ганебна війна та визвольний рух дає безліч зразків недобавства, та нездатности до роботи цілого бюрократичного механізму. То ж і новоявлена дитина гнилого бюрократизму матиме всі болячки своїх батьків і годюльців, зневірених людей не заспокоїть. Уся поступова преса, все громадянство давно вже оцінювало заходи бюрократії. Навіть селяне зрозуміли, яку вартість мають ці „землеустроєвств комісії“, бо часописи раз-по-раз подають нам звістки, що по селах зрікаються йти до їх, чи вибрати заступників. І напевне не багато часу пройде, як ми довідаємось, що комісії ті зникли. Іншої долі вони не можуть сподіватися.

Коли відбувалися вибори грізні до Думи, то скрізь по селах тільки й надії було на послів, що вони здобудуть людям „землю“, а свідомою частиною людей додала до того: і „волю“... Коли вже вибори скінчилися, і послів поїхали в Думу, до них звідусіль почали листи з постановами громад засидати і ходоків аж у Петербург вряжати, щоб через них вплинути на своїх послів, щоб ті послів за землю й за волю горою стояли, щоб без них і додому не вертали. Послів обіцялися, і свято виконавали свою обіцянку: ніхто, хто тільки шльовував за роботою їх у Думі по газетах, не кине їм найменшого докору. Ніколи ще до цього часу в Росії, у самій столиці, над самим ухом „властей“ предержащих, не лунало такого болючого, правдивого і грізного голосу про народне лихо, про людські права, про занедбані людські права; ніколи ще, відколи стоїть держава російська, ті „предержащі“, не чули з уст запитого „мужика“ стільки грізної, чистісної правди про них, про їхню нездатність, несовісність, і до того не-

ред заступниками цілої держави, перед усім світом... І за цю чисту, але гірку для „високопоставлених“ правду — Думу розігнано, на цілих 7 1/2 місяців припинено законодавчу роботу в державі, в тій солодкій надії, що нова Дума не така буде люта, не така настирлива та гостра против уряду (правительства). Нехай собі він тішиться! Нехай надія його гріє! Бо без надії — жити не варто було б, а уряд наш так не хоче вмірати! Але нехай він похвалиться аж тоді, як у Таврійському палаці знову залунає дзвінок голови (предсідателя), і з думської трибуни почуюмо ми голос заступників народних...

А тим часом — Думи нема, і тим самим думським послам, що заприсягалися без землі і волі додому не вертатися, доводитись вертатись з порожніми руками, — гірш того: з незримим для інших тавром на собі: „неблагонадежний!“ За послами заведено найпильніший догляд, — забороняється їм навіть сусідам своїм розповісти про те, що там в Думі робилося. Але це ще не найгірше лихо роти того, якого вони зазнають од темних селян, яким байдуже про те, хто винен і в тому, що й досі у нас в державі безладдя, і в тому, що безладдя того не дають на добрий лад повернути. Ім видно тільки одно: вони там гроші одбирали, а землі не привезли! І тепер наші послів, особливо селяне, в невимовно прикрому становищі опинилися, — як у тій приказці „за мого життя, та мене ще й біло!“ За те, що з усієї сили, не дождаючи та не досипляючи, за краще життя громадян своїх вони билися, — за те тепер їм доводиться од них чимало прикрих слів чути, і навіть і за життя своє боїтись.

„Посол Румянцев“, — сповіщалося в телеграмі, — довідавшись, що селяне дожидаються його з „землею“, повернувся до Петербургу“, апостаз Поділля Стефанюка, за те, що він не хотів розказувати про Думу, якийсь одставний фельдфебель в м. Гравнові побив палицею так, що ледве вже соцькі оборонили Стефанюка: „Чого ти, собачий сину! — гукав фельдфебель. — Ми тебе обрали, на наші гроші ти поїхав, навів собі звідти казни, а тепер мовчиш? Ми тобі наб'ємо боки та покажемо, як викручуватися перед громадою!“

І таких фельдфебелів може знайтись більш, як селянських послів, і кожному з них послів доводиться тепер подвійної карі стерегтись: і за те, що розказуватимеш — покарають, і за мовчанку — не дякують... Тут уже треба дві голови мати, бо на посла російського парламенту — одної голови мабуть не вистачить...

Народні вчителі і українська школа.

VI. До чого ж ми приходимо в нашій розмові? Що на Україні повинна бути українська школа, — про це нема чого сперечатись. Хто цього не признає, той не педагог, не вчитель, — той тільки чиновник — обруситель. Української школи вимагають найвищі основні принципи педагогії; за українську школу говорити сама практика діла; яка біда без неї — показує той занепад народньої просвіти, що стався після того, як Петербургський уряд знищив стару українську школу *). Без на-

*) Відомо, що, напр., у XVII-му віці вся Україна була покрита сіттю шкільних нижчих та середніх і мала в Київській школі вищу — академію. Просвіта стояла так високо, що й дивувались чужоземці, які тоді заїздили на Україну. На прикінці XVII-го віку центральний уряд скасував ці школи і став силоміць заняти діти у нові, московські. Діти так нехотіли туди йти, що їх часом доводилось тягти з полицією. Просвіта зразу палає. Напр., у половині XVIII віку на території чернігівського повіту було 134 школи, одна

родної мови нема і не може бути народньої просвіти.

І ми бачимо, що школу цю можна хоч і зараз же завести: за діла цього єсть уже й тепер учебний і літературний матеріал.

Звичайно, поки що народ не скрізь розуміє якої школи йому треба. Та се так дого не буде. Українська література, українська преса зростає, розвивається, шириться поміж людьми. Вона виявляє потреби українського народу, вона показує чого і як нам треба добиватись, вона привчає широкі маси до просвіти рідною мовою, ширить національну свідомість. І де-далі вона захолюватиме все більший та більший гурт людей. Прийде той час, коли увесь український народ добиватиметься собі національних прав, а між їми і своєї школи. Питання про неї неминуче буде поставлено в Державній Думі, і українська школа неминуче буде законом дозволена. Питання про націоналізацію суда й адміністративних інституцій (учрежденій) також стане на чергу, з ним і питання про автономію України. І ці справи, коли не пошастить добре рішення сьогодні, то пошастить завтра — коли не в другій Державній Думі, то в третій чи четвертій, а вони таки рішаться так, як того вимагають народні інтереси. Це також неминуче.

От тепер і треба народнім учителям подумати: з ким і за кого вони будуть стояти?

Чи вони будуть з тими, хто довгі віки гнів народ, однівав його права, знищував серед його живу думку, однівав у народу і гнів його рідну мову, зробив з школи не джерело народньої просвіти, а орган народнього запаморочення, — чи вони будуть з тими, хто добивається народови прав і волі, між иншим і волі національної, хто хоче справжньої широкої просвіти і щасливого народнього життя? Що вони хочуть робити: задурювати й далі народ чужомовною школою, чи просвіщати своєю? За що їм любіш стояти: за неволю й темноту, чи за волю й світ? Чим краще їм бути: попіхачами тих людей, що свої політичні погляди вичитують з „Московських Вѣдомостей“, або з „Кієвлянина“, чи справжніми народніми учителями, які вестимуть народ до кращої будущини? Чого вони собі бажають: щоб народ, зрозумівши свої потреби й права, вигонив їх так, як тепер польський народ вигонив московських учителів — обрусителів, чи щоб цей народ дякував їм за те добро, яке вони йому зробили, показавши світ?

Той, у кого в грудях б'ється чесне серце, хто знає, яке велике се діло народне учительство, хто не хоче зрадити свого народу — той зрозуміє куди йому треба йти, з ким і за кого стояти.

Він зрозуміє, що він повинен стояти за права українського народу, як нації, і добиватися для його школи рідною мовою. Він не дождатиметься поки його поїхне народній рух. Ні, він сам піде на зустріч сьому рухові, подає про те, що б самому стати на чолі його, а коли цього не може, то хоч запомогти йому.

Що ж повинні зараз робити вчителі, як учителі за діла того, щоб добитися української школи?

Поперед усього — вони повинні приготувати до сього великого діла самих себе.

Поперед усього повинні вони добре — і практично, і теоретично — вивчити українську мову. Коли вони не знатимуть гаразд живої народньої і літературної мови, — вони не могутимуть бути гарними вчителями.

Потім вони повинні познайомитись з українською літературою, знати всіх кращих українських письменників, і — звичайно — педагогичну та народню

школа на 746 душ, а через 120 літ, на прикінці 70-х років XIX-го віку, як уже було зведено, на тій же території шкіль було тільки 68, одна школа на 6,730 душ! Ширше про це сказано у згаданій книжці: „На безпросвітномь пути“.

Читаючи, треба вимовляти Є — як ЙЕ, И — як Ы і І — як ІІ.

літературу. Вони повинні задалегідь навчитися працювати по тих шкільних книжках, які вже єсть.

Вони мусять добре познайомитися з історією рідного народу, з історією просвіти на Україні попередню; їм треба знати і сьогочасне становище українського народу—його життя, побут, потреби і змагання не тільки в справах просвітних, але й у всіх інших.

Вони повинні перестати бути чужинцями серед свого народу, а зробитися членами його; вони повинні своїм життям, своїм поведінням, своїми знаннями, заробити в народа віру й повагу до себе.

Потім—вони повинні й народ приготувати до того ж діла, що й себе.

Ніколи не зриваються замагаючи народові словом, а де можна й ділом у всяких його справах, учителям треба особливо подати про те, щоб народ знав—хто він і що він, щоб зрозумів потребу обстоювати за свої національні права так саме, як і за всі інші. Треба йому добре вивчити через що він має добиватися української школи, через що йому демантує треба її.

Все це зробити самим тільки словом не можна. Треба, щоб у кожного вчителя була українська хоч невеличка бібліотека для народного читання і в її хоч одна українська газета. Хай учитель читає з народом українські книжки й газети, вивчає їх йому, навчає селян українського правопису, щоб вони й сама могли читати. Хай він, коли буде спромога, з'організує їх у яке просвітне товариство, напр., гурток самоосвіти, або що.

Зробити своє село національно-свідомим—опе зараз у справі просвітній, повинність кожного вчителя.

Як саме буде заводитися українська школа: чи попередю буде про се постановою Державної Думи, чи, може, спершу сами люди почнуть ті школи заводити—цього тепер не скажеш. Треба тільки, щоб учителі були готові до цього діла.

Треба, щоб вони перестали тільки зватися „народними вчителями“, а щоб збралася їм справді. Нехай вони стануть ширими синами свого рідного народу і його проводирями на дорозі до світу!

А зробити се велике діло можна тільки тоді, коли вчителі будуть свідомими українцями і вчитимуть у вільній народній українській школі. 1906. VII. 29.

Б. Грінченко.

Чудні молебні.

Чудне щось діється у нас! Загальний колот у державнім житті попереплутував усі розуміння, навіть бажання.

Якого берега держатися—тепер не відати навіть сами проводирі. Про уряд, про адміністрацію нема вже чого казати: там напруги змінюються мало не щодня,—мимоволі спантеличилися! Така ж сама плутанина напосіла й на духовних проводирів, на „пастирів церкви“.

Во уважайте: як-же икак зрозуміти наказ кийської духовної консисторії від 9 липня (юля) за № 17652? Наказом цим кийський „синадріон“ звелів священникам кийської єпархії одслужити „благодарственный „моле-

бабу Горбулиха звала студентами усіх, хто хоч трохи був не задоволенний з теперішніх порядків, а тим паче, хто провадив свідому боротьбу за кращий лад, за нове, ліпше життя.

— А я чула, бабо, що ваш Кирило теж із тих, що... як там їх... Що й він у Миколаїв робив забастовку.

— Брешеш!—раптом скипіла баба Горбулиха,—брешеш, суча дочко, брешеш! То твій чоловік у студентах пішов... думаєш, я не знаю? Бачила, гудубонько, як він ніс з города азет, бачила!

— Тю на вас, чого ж ви лаєтесь? — Мат-тері твоїй чорт! Не лаєш ти, чого не знаєш! Хочеш десь, щоб Кирила посадили? Не дїждеш, паскудо, ні!—крикнула баба Горбулиха й озирнулася навкруги, чи хто дивиться, як вона лається.

— Де-хто з сусідів справді виїхав подивитися, що там за лемента, а дїтворя, що гралася у піску серед вулиці, почала збігатися до криниці, як на гвалт.

Про бабу Горбулиху кажуть, що вона „дуже каята баба“, де-хто навіть каже, що вона відьма, і всі силкуються поводитися з нею обережно, аби, мовляв, лихо-тихо. А проте дня не минало, щоб не чути було, що баба Горбулиха то у тім кутку, то у другім

ти, розуміється, видушують податками з народу, а йдуть вони за кордон, щоб набивати кишені чужоземцям Курс російського карбованця вправ майже на два проценти, не дивлячись на те, що в нас поки що вільно розмінюються паперові гроші на золото, і за все, що ми з-за кордону одбираємо, ми вже платимо близько 102 карбованців самісінь 100“.

Автор статі говорить далі, що тепер привозять з-за кордону до Росії усяких фабричних виробів, далеко більше,—значить далеко менше їх виробляють російські фабрики та заводи. Дуже важкі для Росії операції на 33 проценти. Дуже впала і торгівля. Закордонні промисловці й крамарі через усякі перешкоди зривають зносини з Росією, і нам загрожує таким чином втрата закордонних покупок.

„Усе це всі добре розуміють, хоч почуватися воно не так помітно, як справдіється, бо в нас ще немає способу докладно висвітлити становище торговельно-промислового життя в державі. Багато торговців посурдувало вже свої підприємства, інші зменшили їх. Багато людей забрали свої гроші з усяких підприємств і перевезли ці гроші за кордон, де мають за них 2—3 проц., а тим часом Росія, щоб позичити це саме золото, платить тепер 6—6½ проц. Таким чином у нас торгівля і промисли занепадають, а за кордоном, у наших економічних супротивників, нашим коштом зростають і ширяться. Російське добро гине і раз за разом нищиться, лоботок тяжкої й упертої праці багатьох поколінь марне розтрачується й руйнується, і невідомо, коли скінчиться це неможливе становище.“

Крайна спершу досить легко, як що рівняти, перетерплювала це економічне руйнування, бо попередю через війну у нас торгівля значно була оживилася.

З того часу загальне економічне становище країни дуже погіршало; державний довг і проценти сильно зросли.

У цей поунур і тяжкій хмарі, що нависла над Росією, просвітку не видно. Деяте липня (роспуск Думи. Ред.) зруйнувало усі надії.

На що надіються люди нашого уряду—важко зрозуміти. Кожний тиждень тільки погіршує загальне становище і до давніх утрат номає долає“.

Не можна ніяк згодитися з думкою „Двадцатого Вѣка“, що дев'яте липня зруйнувало „усі надії“. Цей день може зруйнував тільки засоби мирної боротьби, але од цього до втрати „усіх надій“ ще дуже далеко. Невже ж термометр надії „Двадцатого Вѣка“ йде вгору тільки тоді, коли „разривається“, а падає, коли „воспрещается“?

І от з такою вірою селянин піде до церкви, де почує, що Думу вже розіграно (може вперше й почує!) і що за се треба дякувати Богові... Який за-лот счягнєся в душі цього чоловіка, який відійд дивуваний огорне його! Він ясно побачить, куди ведуть його ті „сліпі“ проводирі, й якого життя для його хочуть. А перелобивши той свій за-лот, він знайде й вихід із його й певне туди не піде, куди його пхатимуть пан-отці з наказу консисторії.

Б—ко.

3 газет та журналів.

До чого вже довела країну уперта завзятість реакції й які це наслідки через це чекають, про це вже не раз писалося по всіх поступових газетах: „Двадцятий Вѣк“—недобиток петербургської опозиційної преси—це раз звертається до з'ясування страшенно тяжкого економічного стану Росії і, у статі під заголовком: „Доля народного добра“, пише: „Внутрішні колотунчі по всій країні не тільки не зменшуються, але, навпаки, зростають.“

Після довгого відпочинку робітники знов узялися до страйків (забастовок). Замість спокійної творчої праці, по всій країні йдуть грабунки, душоубства й підаліси.

Людність не тільки не побилює свого народного добра, але навіть нависне сама руйнує його, бо надіється, що таким робом скоріше прийдуть кращі дні.

Вже майже рік тягнеться таке люте становище, яке тепер усе більш та більш заплується.

Наслідки його починають на усьому нашкюдливим способом виявлятися.

Хто має гроші у російських державних цінних паперах, той уже втратив третю частину свого добра. За свої позички держава платить замість 3½—4 процентів вже 6½ проц., та й за такі великі проценти не може достати грошей. Ці зяві проценти

як не з тим, то з иншим свариться. Баба Горбулиха лялалась з натхненням, з смаком (не дурно увесь вік продалась), і це була найкраща забавка для цілого села, особливо для дїтворя, яку ніхто й недумав розганяти й яка з захопленням пильнувала сварки й жадібно ловила вухом кожну „круту“ лайку, кожен гідкий соромицький вираз.

— Не дїждете ви цього, стонадять чортів на вашу голову!—крикнула, беручи на плечі коромисло з повними відрами, баба Горбулиха, і пішла до хати. Йї здавалося, що усі сусіди бажать, щоб її Кирило посадили.

Син її, Кирило, служив у Миколаїв на заводі, але останнім часом почалися там забастовки та „бунти“, його розшитали й він вернувся додому. Дома він почав ходити з книжками та з газетами поміж селянами, читав їм щось і розказував, „добре, казали, розказував, неначе по книжці читає“, та баба Горбулиха розуміла тільки одне, що її Кирило „студент“, що йде проти Бога та проти царя, а це гірш ніж злодій, гірш ніж розбихака. Тому то баба Горбулиха напала на нього мокрим рядном, щоб він „не робив ото незнать чого, бо з того „добра не буде“. Оце там, кажуть, „таких“ забирають, там на Сибір завдають, а десь навіть розстрілюють. Але Кири-

бойової дружини—„общества активной борьбы съ революціей и анархіей“. Був якийсь таємний доклад, радялись, що робити чорній сотні на далі... (Нар.)

— Чи не занадто? Департамент поліції забронирован брати всяку участь у політичних партіях не тільки самим поліціям, а навіть і членам їх семей. (Нар.)

— Діяльність чорносотенців. В Петербурзі чорносотенці ходять по трактирах і питаються казятів, чи стоять вони „за землю і волю“. Як що тільки хазяї призначались до „землі і воли“, то чорносотенці вимагали од них, щоб вони перестали торгувати, бо як вони не послухаються, то їх будуть громити. (Нар.)

— Снарга „Вольно-економіческаго общества“. 24 квітня градоначальник по телефону зветів закрити зібрання вільно-економічного товариства, де обговорювалось питання про те, чого мусять домогтися Державна Дума і чого взагалі країна потрібує.

Товариству цьому були даровані од російських царів всякі пільги і між иншим-воля зборів.

Подючи до сенату скаргу, голова товариства звертає увагу на те, що закон про зібрання (4 марца) є насильдіком маніфесту 17 жовтня і мусить надавати зібранням ще більше волі, а не забороняти їх. Посилаючись на деякі юридичні основи, голова товариства просить сенат потягнути градоначальника до суду „за впрещеніє власти“. (XX V.)

— В Петергофі є чутка, що на Слава (6 серпня), коли буває храмове свято Преображенського і-ку, першого батальйону буде повернено Вишочайшу ласку: батальйон получит амністію і вернеться з „Медвѣди“ назад у Петергоф. (P. C.)

— В Теврі за останні дні мало що дія бують туси та арешти. Між иншими арештовано четверо соціал-демократів. (XX V.)

— Пожежа в Алатирі. (Симб. губ.) По-над Волгою знов згорів город—Алатирь. Вигоріло 301 хата, церква, городська школа, школярня, кілька пивниць, почта, акцізне управління то що. Без харчів і притулку лаялось більше 1000 чоловік. (XX V.)

— Пливучі тюрми. Арештантів-матросів набралось так багато, що в тюрмах для них не вистаєє місця. Іх триматимуть на старих панцирниках: „Не тронь мене“, „Кремль“, „Переведець“, які повернуто буде на пливучі тюрми. (Пет. Газ.)

— Прівідця повстанців на крейсері „Намять Азова“ командір Лабидин застреляв, як побачив, що повстанці здалися. (XX V.)

— Не до влодобі. Поводинія адмірала Скридлов з матросами не задовольняє вище начальство. Під вражінням останніх подій у флоті Скридлов нібито мають перевести із Севастополя на якусь иншу посаду. (Б. В.)

Події в Ташкенті. „Туркестанская Военная Газета“ так описує останні події в Ташкенті:

В неділю, 3 липня (юля) було приведено на станцію залізничі для одправки по-етапу в Європейську Росію колишніх солдатів ташкентського гарнізону, яких заслужено в каторжні роботи за розрухи 15 та 16 листопаду (ноября) 1905 р.

Засужених привели на станцію коло години дня й посадили в арештантський вагон. Коло цього вагона зібралася публіка—більш усього залізничних робітників,—яка виявляла

ло, що змалечку такий був неначе пдохенький, слухняний та смирний, у місті так „роскопанівся“, що хоч і не сперечався з матір'ю, але зовсім не звертав уваги на її слова й провадив своє. Йому докучала, він, набравши повні кишені газет та книжечок, чимчикував кудись на увесь день і приходив перед-світом, або на другий, а то й на третій день. „І де він, матінко, тих азет понабрив“—гадала баба Горбулиха. „То дома ледве брив по книжці, бо усього ж дві зими попоходив до школи, то що він там вивчив,—а не вже й азет чита, та це так чита, що ніхто на селі проти його не прочита. Вивчився на свою голову“,—маракувала баба Горбулиха. Раз вона знайшла у хаті кілька газет і спалила їх у кабіні, але після того Кирило став їй десь так ховати, що вона ніяк не могла більше знайти. Оце сьогодні зранку його нема. „Мабуть подався на той куток: там вони у Давида збираються... От лико мені з такою дитиною, хоч од хати його жени!.. Треба йому ото бунтуватися? І так мені дошкучають ліхі воріжники, а як же його посадять, то тоді мені хоч і на вулицю не виходь: зідять, живцем ізідять“,—гадала баба Горбулиха, хоч добре знала, що наряд як хто ирочковтнув би її не подавившись, і що

співчуття арештантам і намірялась визволити їх. Довелось гронити зібраним, що проти них буде ужита зброя. Наговя злякався цей погр-зи й одійшов од вагона; а начальник станції приказав передать вагон на першу станцію, де він мав ждати поштового поїзду, який би одвіз його в Красноводск. Але паровоз з вагоном прийшовся вернути назад, бо проти будинку депо колію закидано колесами, шпалами та каміннями, а на другій верстві було знято цілу шгабу коалі.

Разом з цим в лагері туркестанських та закаспійських саперних батальйонів хтось пустив чутку між салдатми, що на вокзалі козакі б'ють робітників та арештантів. Почались бачачки, що треба йти їх визволити.

Зразу звістки про це не мали особливого успіху, але годня у 7 вечора увесь лагерь уже заворушився. Деякі салдати у цей час були вже п'яні.

Офіцери обох батальйонів тоді саме, вечеряли; коли вони почувши крики, вийшли на лінійки, то побачили, що тут роти уже скупчилися, забравши ружинці та патрони. Офіцери вживали усьх заходів, щоб заспокоїти та образумити салдатів, але всі ці заходи були даремні: не слухаючи офіцерів, обидва батальйони під приводом своїх ватажків пішли до вокзалу. В лагері зосталася тільки телеграфна рота закаспійського саперного батальйону.

Щоб перенинвити воєнне повстання й оберетти вокзал та його околиці од розгрому, на вокзал викликано 3-ій туркестанський стрілковий батальйон, кулеметну роту 1-го туркестанського стрілкового батальйону і всі сотні 5-го оренбургського козачого полка.

Сапери, підходячи до вокзалу, зрідка стріляли вгору, це в натовзі зробило страшений переполох, а в городі пішла чутка, що козакі стріляють в городян, хоч військо, яке було в околицях вокзалу, до цього часу ще не вистрелило ні одного патрона.

Як тільки прийшла звістка, що сапери вийшли з лагеря, то зараз же офіцерам було вказано, щоб вони не видали підвладних їм салдатів, а йшли за ними й намовляли їх вернутися. Офіцери так і зробили. Після 7 з пол. годня вечора роз'їзди співістили, що обидва саперні батальйони уже підійшли до вокзалу.

Коли сапери побачили, що їм стріляки перенинвили дорогу, вони почали стріляти; на це їм відповідала 1-а рота 3-го туркестанського стрілкового батальйону. Сапери стали; було чути гасло, „абір“, і „збір начальників“, а потім команду „сапери, заряжай“.

Через де-кілька хвилин між саперами та 1-го роткою знов почалася перестрілка. Сапери йшли далі до вокзалу; тепер уже вони вийшли проти 2-ої ротки кулеметної і йшли по коалі. Вже стемніло. Командир 2-ої ротки запитався: „стій, хто йде“, на це відповіали: „йдуть козакі“. Тоді командир запитався вдруге, і йому відповіли, що „йдуть сапери,—не стріляти“.

Командир роти втретє звернувся до саперів, сказавши, щоб коли сапери не спиняться, то в них зараз же почнуть стріляти. В відповідь на це сапери почали стріляти, і з криком „ура“ вони кинулись до роти й кулеметів. Два кулемети почали стріляти. Велика юрба саперів почала заходити вправо, пробіраючися під вагонами та платформами до майстерн, щоб зайти задуу з правого флангу кулеметної роти, і через це з кулеметів почали стріляти саме по цій юрбі. Коли

швидче вона перегризе усе село, ніж її зідять.

Проте йї дуже неспокійно цю ніч спалося і усе йї сплячло то „студентів-анхристи“, що усе чогось бунтують, та селяне, що роблять „забастовки“ по панських економіях. Раз навіть приснилось, що Пилип, сусідки Христі чоловік, ходить по вулиці, махачки червоним „хлаком“, як на приданках і кричить, пританцювуючи: „Слобода! слобода!“

Прокинулася баба Горбулиха холодним потом облита, перехрестившись, алянуца з серцем. „Тьху на твою скажену голову! Слободи тобі треба? Ватого тобі треба! Якої тобі слободи? Хйба ти не маєш слободи? Идеш, куди хочеш, хоч із круга-світа поійєся; робиш, що хочеш, хоч і завійшися, ніхто тобі нічого не скаже! Слободи йому! Нема кому заходитися коло тебе, та показати тобі слободу!“

Ця остання думка так сподобалась бабі Горбулиці, що вона, як ні переверталася, не могла вже заснути й надумала вранці піти до урядника і розказати йому й про Пилипа, й про Давида, і про всіх инших „студентів“ на селі, і як вони усе збираються, та радяться, щоб зробити забастовку. Але пригадавши, що й Кирило її—„студент“, баба Горбулиха замислилась і не знала, що й робити. Вона лежала й див-

Як баба Горбулиха зробила забастовку.

Оповідання.

— Чи ви чули бабо, що знов по азетах пишуть?—спитала Христя, жвава молодичка, високо підтикана, підійшовши до криниці й здіймаючи коромисло з плечей.

— А що?—підняла голову баба Горбулиха, котра той час перехилилась через цямрину й бовтала відром, яке ніяк не хотіло тонути.—Що ж там таке, кажи?

— Пишуть, що в однім городі,—казала Христя, спускаючи відро у криницю:—як він зветься, не скажу, щоб не збрехать, бо забула, так оті, як їх... що бунтують... такий великий бунт счинили, такий же страшений бунт, що прямо як війна!..

— То все ті, студенти,—казала баба Горбулиха упевнено і, зачерпнувши нарешті повне відро, почала тягти. Студенти усе...—хакаючи від напруження, провадила баба Горбулиха. Це все ті, що проти Бога та проти царя йдуть, що все забастовки роблять. Розмножилося їх тепер анхристов' у нас скрізь, скрізь їх тепер багато! У нас у Ковалівці більш, як пів села—студенти. Думаєте, я не знаю? Знаю я добре...

Баба Горбулиха звала студентами усіх, хто хоч трохи був не задоволенний з теперішніх порядків, а тим паче, хто провадив свідому боротьбу за кращий лад, за нове, ліпше життя.

— А я чула, бабо, що ваш Кирило теж із тих, що... як там їх... Що й він у Миколаїв робив забастовку.

— Брешеш!—раптом скипіла баба Горбулиха,—брешеш, суча дочко, брешеш! То твій чоловік у студентах пішов... думаєш, я не знаю? Бачила, гудубонько, як він ніс з города азет, бачила!

— Тю на вас, чого ж ви лаєтесь? — Мат-тері твоїй чорт! Не лаєш ти, чого не знаєш! Хочеш десь, щоб Кирила посадили? Не дїждеш, паскудо, ні!—крикнула баба Горбулиха й озирнулася навкруги, чи хто дивиться, як вона лається.

Де-хто з сусідів справді виїхав подивитися, що там за лемента, а дїтворя, що гралася у піску серед вулиці, почала збігатися до криниці, як на гвалт.

Про бабу Горбулиху кажуть, що вона „дуже каята баба“, де-хто навіть каже, що вона відьма, і всі силкуються поводитися з нею обережно, аби, мовляв, лихо-тихо. А проте дня не минало, щоб не чути було, що баба Горбулиха то у тім кутку, то у другім

ним націям права самим дбати про свою культуру, оскільки се не пере- чить ідей державності і інтересам інших націй; за широку крайову самоуправу на підставі рідної земської одиниці і більшу самостійність в шкільних справах. Державна Рада, на думку партії, повинна бути дорад- ною інституцією при Цареві. Вибори до Державної Думи комісія признає для городів одностепеневі, а для сел двохстепеневі. Думі признається по- чин у видаванні законів, далі вона має обмірковувати міжнародні умови, питання про відповідальність міні- стрів, позички, податки, концесії. Ко- місія пропонує зрівняти селян в пра- вах з іншими станами; що до земель- ної справи, то комісія радить, щоб „землеустроїтельні“ комісії зробили все, що можливо, і безземельним і ма- лоземельним комісія радить за по- мічу казни оддати землю казенну, удільну і кабінетську; на народну ос- віту гроші повинен дати уряд; вчен- ня повинні бути загальним, обов'яз- ковим і безплатним; в робітничій справі комісія признає охорону пра- ці, волю страйків і зборів.

ПЕТЕРБУРГ 28 юлія. (Офіційно). Міністерство внутрішніх справ з го- ловним управлінням розіслав наказ про напрям діяльності „землеустрої- тельних“ комісій. Насамперед вони повинні швидко заспокоївати негайну земельну нужду селян. Комісії повинні бути посередниками між продавцями землі і селянами; помагати зноситися з селянським банком; помагати людям переселятися; брати участь в зачі- „казенних і оброчних статей“ в арен- ду і заводять між людьми добрі сусід- ські відносини. Далі можна буде поа- годити ярось „черезполосицю“ і гро- мадське володіння сервітутами. Щоб запобігти „довгоземелю“ (се-то, що ниви не були дуже довгі та за те дуже вузькі) і тому, що ниви лежать дуже далеко від осель, далі того, щоб не було дрібної „черезполосиці“ і сер- витутних непорозуміннь, радять великі села поділяти на малі (се-то порозі- сляти людей на хутори), перемежува- ти „черезполосицю“ землею, а земле- громадську поділяти. Усе се можна робити тільки за згодою людей. Ко- місія своїм посередництвом мусить поагоджувати справи „полюбовно“ і, коли треба, помагати й грошми.

В наказі сказано, щоб начальство розказало людям, навіщо саме заводять „землеустроїтельні“ комісії. Сього ро- ку комісії заводять не скрізь. Губер- наторам дозволено прохати заводити комісії, де ще їх немає. Повітові ко- місії заводять в 33-х губерніях: усьо- го заведено 183 комісії; на кожну ко- місію йтме що-року по 47 тисяч карб.; в кожній губернії має бути по 5 землемірів; поки що грошей видано на 180 землемірів. Сього року губер- нських „землеустроїтельних“ комісії не думають заводити, усі справи ве- стимуть повітові комісії.

На запомогу людям при „земе- устроїтві“ грошми назначено 800,000 перш усього на перенесення осель, зведення хуторів, на колодязі і ріжні поліпшення в хазайстві.

ПЕТЕРБУРГ, 28 юлія. Міністерство внутрішніх справ сими днями наказало губернаторам, не гаючись зібрати і подати міністерству відомости про те, скільки в кожній губернії політичних партій, спілок і товариств, хто саме належить до них, що вони роблять і які видають газети.

Газетні звістки, що буцім то жан- дарма Запольського, якого підозріва- ють в тому, що він помагав убити Герценштейна, випущено з під ареш- ту, хвальшиві. Запольський записаний за виборгським губернатором.

Сьогодні по всіх тютюнових фабри- ках почалась робота; робітники стали на роботу, не одержавши навіть обі- цяної 5-ти процентової прибавки.

27 юлія на маньоврах усього гвар- дейського корпусу пробувано бліндрова- вати автомобілі з кулеметами. Вияви- лось, що автомобілі годяться. Маньоври скінчаться 5 августа.

Загально-земська організація для за- помоги голодним прохає міністерство внутрішніх справ дати їй 10 процен- тів з капіталу, який уряд признає для за помогу голодним. Прохання се в августі розгляне комісія при міні- стерстві внутрішніх справ з членів усіх відомств, яка рішатиме все, що торкається харчового діла.

Царь дозволив перевезти безплатно з Петербургу у Катеринослав убитого під час розрухів у Кронштадті каш- тана Добровольського.

Царь наказав, для слідства про те, через що почалось повстання у Крон- штадті і Свеаборзі, назначити дві ко- місії з членів усіх відомств, під при- водом у Кронштадті генерала Водара, а в Свеаборзі генерала Гончарова.

Сьогодні трушено помешкання спі- лків інженерів і контрорщиків-бухгалтерів, помешкання запечатано. Закрито на час помешкання комітету безробіт- них.

ВАРШАВА, 28 юлія. Головний на- чальник краю скасував постанову тим- часового генерал-губернатора, що за

рабунки гроші зякуватимуться не з самих робітників, а з усього їхнього села, містечка або міста.

МОСКВА, 29 юлія. В селі Всеєвят- ському знайдено потайну друкарню ради московського гарнізону загальної військової спілки. В друкарні було надруковано маніфест до армії і фло- та; знайдено також три бомби. Ареш- товано 6 чоловіка.

ПЕТЕРБУРГ, 29 юлія. Міністр вну- трішніх справ ствердив постанови на- ради про запомогу голодним. Поста- новлено виати костромському гу- бернаторові 50,000 карб. на позичку селянам, пензенському губернаторові заготовити 1600 пуд. жита. Дозволено також видати зерна на насіння селя- нам через губернаторів: рязанського, псковського і саратовського з того за- пасу, що лишився од торішньої запо- мого.

МОСКВА, 29 юлія. За весь час за- бастовки арештовано 150 агітаторів, яких вишлють в Москву.

Обидва склади бомб, що арештова- но на Замоскворіччі та Міщанській часті, належали соціалістам-револю- ціонерам.

Виявилось, що арештований на Алек- сандрівській вулиці революційний ко- мітет був селянською спілкою соціалі- стів-революціонерів. На чолі його стояла д-ка Сфрон.

ТИФЛІС, 29 юлія. Намістник зве- дів редакторам всіх місцевих газет розписатися у тому, що вони не дру- куватимуть ніяких звісток без його дозволу про те, що робиться на Кав- казі у війську.

ЮЗІВКА, 29 юлія. Відбувся мітинг, на якому було 5000 робітників-шахт- орів з „Вітки“; після мітінгу була маніфестація із співами революційних пісень.

Звістка про те, що арештовано по- сла Михайличенка, неправдива. Він прибув сюди, щоб розказати робітни- кам про те, що роблялося в Думі.

Дописи.

Лубні. По городі у великому числі шириться виборгська відозва послів Державної Думи до народу („Мані- фест членов государственной думы“). 24-го липня (юлія) відозва була порозаїлювана по всьому місті на тумбах, заборах і навіть по будівлях, але поліція скоро її позирвала. Щоб зловити злочинців, які ширять цю відозву, була піднята на ноги вся полі- ція, та це нічого не помагало, бо дру- гий ніч відозви з'явилось ще більше. По подозрінню в ширенні відозви 24-го липня було заарештовано робі- тника тютюнової фабрики Островсько- го, ще молодого хлопця. 25-го вранці его випущено. 25-го ж біля крамниці на базарі арештовано хлопця років 12 Макарона, який давав відозву послів одному салдатові. Салдат взяв її та й поосував собі в кешеню, але це помі- тив фельдфебель, який одняв у салдата відозву, задержав хлопця і вивдав його поліціям. Коли хлопця трусили в участку, то знайшли ще три при- мірники відозви.

— Для побільшення воєнної сили прислали цими днями ще роту салда- тів 134-го Севського полку.

— Події останніх днів трохи звору- шили наше громадянство і воно почи- нає ворухитися.

За городом в лісі було зроблено кілька масовок, на яких обговорюва- ся сучасний момент і сучасні події.

Мало не всі місцеві організації ріж- них партій випустили свої відозви з приводу розгона Державної Думи. Такі відозви до сього часу випущено ес-ерами, українськими с-д, бундом і навіть с-с.

Така діяльність революційних пар- тій дуже турбує нашого сираника, який назбирав цих відозв вже чима- лий пакунок.

Третельницька волесть, прокурорського по- в., на Поділлі. У неділю, 23 липня, всіх наших волостних виборців мировий посередник зно- ву визивав у волесть. Люде, думаючи, що є які важні справи, пішли (за 10—20 верстов по страшній грязьці), само начальство не прийшло. Був тільки писарь, який прочитав людям маніфест про роспуск Державної Ду- ми та ще й дав кожному з присутніх по цілій папці друкованих маніфестів—гостинця на село...

Як відомо, і сьв. синод розіслав при остан- ній „Церк. Вѣд.“ по примірників 50 ма- ніфестів, які священники повинні були розда- ти селянам. Та цікаво, що деякі панотці й не думають читати маніфест у церкві. Зна- ючи, яке вражіння робить маніфест на се- ляна, вони певне бояться, щоб селяне не по- думали, що вони радіють народньому горю.

М. Бородинка, київського повіту. В неділю, 23 липня в церкві було читано маніфест про роспуск Державної Думи, і після читання було одравлено молебне, але не чекаючи молебня люде почали виходити з церкви. Хоча піп спливав люде, але зосталось дуже небагато, здебільшого старенькі бабки. Цим самим слухачам молебня, було роздано при- мірники маніфеста.

Канівський повіт. В окрузі повіту, куди уві- ходять села: Карапінці з присілкою Олександрівкою, Михайлівка, Южи, Пустовіяти то- що, жинва сього року минулись ярось бай- дуко-спокійно. Про страйки (забастовки) по економіях помішків у жинва в цій окрузі й не чути було. Правда, сами тутешні пані

СПРАВЖНІ ШВЕЙНІ МАШИНИ

Товариство ЗІНГЕР

для домашнього вжитку і ріжних промислових цілей.
Дуже міцні! шити ними дуже легко! Можна багато прошити за корот. час!
Шити й гарні вишивати тими машинами вчать дурно.

— Продають машини на виплатку на дуже гарних умовах. —

Товариство ЗІНГЕР

має коло 100 крамниць по всій РОСІЇ.

У КИЇВІ: 1) Хрещатик, № 46. 2) Поділ. Олександрівська вул., № 46. 3) Вулог Константинівської, № 28. 4) Біблі- ковський бульвар, № 49. 5) Печерск. Никольська, № 16. 6) Демієвка, Васильківська, № 21. В УМАНІ, Миколаїв- ська, ул. № 26. У ЧЕРКАСАХ, Хрещатик, д. Моська. У БЕРДІЧЕВІ, Білопольська ул., № 6. У ЖИТОМИРІ, Велика Бердичевська вул., дом Готисман. В РОМНАХ, Полтавська вул., дим Шафренка. В ЧЕРНІГОВІ, Базарна площа, № дому 17. В НОВОГРАДІ ВОЛИНСЬКОМУ, Корецька вул., дим Одиного. ВІЖНІНІ, Гоголевська вул., дим Тешлава. В ЛУБНЯХ, Базарна площа, дом Рогачевских. В СВИРІ, Цареградська вул., дом Фельдмана. В РАДОМИСЛІ, Жито- мирська вул., дим Зіндера. В ПРИЛУКАХ, Олександрівська вул. В КНОТОПІ, Романівська вул., дом Айбиндера. В городі ЛИНОВЦІ, Базарна вул., дом Кальницького. В ЗВЕНИГОРОДЦІ, Проспектна вул., дим Когана і в ОЛЕКСАНД- РІВЦІ (Фундуклевиці), Лизаветградська вул., д. Сатановського.

були на сторожі й, здавалось, готові були на уступки при лікій нагоді, але й наші селяне показали далеко „гренчішими та добрішими“, ніж по інших місцевостях. У нас, як загадували до панів на роботу, то нас визначали наперед ціни, а на питання відповідали: „Діть, там пан скажуть“— „А який же сніп буде?“— „Який? Житній!“— або пшеничний—одказував прикащик, це вже дивлячись на те, до чого загадувано на роботу. І селяне покірно йшли. А при росплаті наші помішкі дали всього „всього десяти сніп (!). Селяне, видно, не сподіва- лись такої ласки од панів і дуже радіють, задоволено промовляючи: „Ще при такій платі можна жити“...

Живий жаль огортає душу, коли чуєш, що це каже селянин, який має тільки смугу своєї ниви і вік цілий мусить ще доробляти для свого прожиття на стороні. Та певно такий уже він забитий...

Лубенський повіт. Утихомирювання. Коли становий пристав Захарченко з урядником та стражником повертались з Литвяків, де тру- сили д-д. Кузьменка та Забу, діти-пастухи кричали їм услід: „крючки і луті! крючки і луті!“ Це дуже не сподобалося п приставові і він наказав урядникові та страж- никам проучити „революціонерів“ (всїкий, хто не слухає та зневажає „власть“, є ре- волюціонер). Ті накиннулись на дітей, та й удалий чесьт їх канчуками. Діти в баштан, урядник з стражником за ними і пішла по- тика: по баштану бігали перелякани діти, а за ними галасали верхи „усмирители“. Та скоро бойовий настрій вояк зтих і „побла- тели“ з труфом покинули поле бойовища, яке все було вже вкриті побитими... сося- никами. Діти розбіглись, „начальство“ по- їхало, а баштанник тільки потилицю чухав, дивлячись на зовсім попований баштан. Хто винен, а на кому окошелось.

БІРЖА.

Петербургська біржа, 27 липня, 1906 р.

40% Державна рента	717/8
4 3/4% Заставні листи Київ. з. б.	69 3/4
50% Внутрішн. з виграш. позичка перш. р. 1864	357
50% Внутрішн. з виграш. позичка друг. р. 1866	257
50% Застав. з виграш. Держав. Дворян. земельн. банку	221 1/2
Акції Петербургськ. міжнародн. Ком. банку	376
Петербург. учетн. та позичк. банку	395
Росс. для загранич. торг. банку	332
Т-ва зал. стал. та метал. зав. „Сормово“	167 1/2
Брянськ. рельсов. метал. зав.	139 1/2
Путилівського зав.	87 1/4
Бакінськ. нафт. т-ва	576
Т-ва нафт. пр. бр. Нобель	—
Нафт. і Торг. Т-ва „Ман- ташевь і Ко“	138
Петербург. Приватн. та Комерч. банку	157-160
1-го Т-ва пароход. по Дніпрі	—
2-го Т-ва пароход. по Дніпрі	—
„Гартманъ“	318
50% Позичка р. 1905	86 1/8
50% Нова позичка р. 1906	84 1/8

Залізничні Поїзди.

Південно-Західна (Юго-Западная) залізниця.	№ поїзда.	Одходить з Києва.	Прибуває до Києва.
Кур'єр I, II, кл. Одеса Варшава	1	9 г. 00 в.	2 г. 45 х. р.
Кур'єр I, II, клас. Брест, Варшава	9	6 г. 55 х. в.	10 11 г. дня
Почтов. I, II, III кл. Одеса, Брест, Вілюсток, Гравево	3	9 г. 15 х. р.	4 9 г. веч.
Почтов. I, II, III, Сарви, Ковель, Варшава.	3	11 г. 25 х. р.	4 8 г. 25 х. в.
Пассаж. I, II, III кл. Брест, Вілюсток	13	12 г. 05 х. в.	14 6 г. 56 х. р.
Пассаж. I, II, III кл. Одеса, Умань	5	12 г. 30 х. в.	6 6 г. 15 х. р.
Пассаж. I, II, III кл. Бердичів, Рад- зівилів.	11	8 г. 25 х. в.	12 10 г. 26 х. р.
Пассаж. I, II, III клас. Одеса, Во- лодиське	7	9 г. 35 х. в.	8 8 г. 15 х. р.
Мішан. I, II, III кл. Одеса, Брест.	15	8 г. ран.	16 7 г. 35 х. в.
Пассаж. I, II, III кл. Фастів, Зна- менка, Миколаїв, Катеринослав	19	10 г. 50 х. р.	20 5 г. 59 х. д.
Почтов. I, II, III			

кл. Фастів, Зна- менка, Миколаїв, сльнявет	17	11 г. 20 х. в.	18 7 г. 15 х. р.
Мішан I, II, III кл до Віної Церкви	27	5 г. д.	28 9 г. 37 х. р.
Пассаж. I, II, III кл. Сарви, Ковель, Варшава, Вільно, Петербург	1	1 г. 50 х. в.	2 7 г. 29 х. р.
Мішан. IV кл. Київ Одеса, Врст. Знаменка	31	10 г. 03 х. в.	32 1 г. 10 х. д.
Московско-Київ-Во- роной залізниця.			
Шведк. I, II, III кл Москва	2	11 г. 15 х. р.	1 6 г. 02 х. в.
Почтов. I, II, III кл. Москва, Курськ.	4	11 г. веч.	3 7 г. 30 х. р.
Пассаж. I, II, III кл. Курськ, Москва, Воронеж.	6	12 г. 45 х. д.	6 4 год. дня
Пассаж. I, II, III кл. Курськ, Воронеж, Харків, Петербург.	8	8 г. веч.	7 10 г. 35 х. р.
Києво-Полтавська залізниця.			
Почтов. I, II, III кл. Кременчук, Полта- ва, Харків.	4	12 г. 15 х. в.	3 7 г. 10 х. р.
Шведк. I, II, III кл. Полтава, Харків, Лозова, Ростов, Сивастополь	2	6 г. 17 х. в.	1 8 г. 47 х. р.
Тов.-пассажир. II, III клас. Полтава, Харків	6	8 г. 30 х. р.	5 8 г. в. 1 х.

Редактор Федір Матушевський.
Видавець Євген Чиналенко.

Оповідки.

Портрет Т. Г. ШЕВЧЕНКА
літографований двома фарбами 14 1/2 X 11 верхній продається в Київі 1) у Книгарні „Кієвської Стривы“—Безаківська ч. 8. 2) у видавця художника Ф. О. Красціцького, Андрієвський суєцк, ч. 15 і в наших книгарнях. Ціна портрета один карбованець, дешевого видання 20 коп. Хто випише од видавця вкладдним платіжем 5 ека, по карбованцю, або 25 ека, по 20 коп.—за пер- ськику не платити. Всі гроші, або части- ну надсилаєть вперед.

Р. МАХЧИНСЬКИЙ-Варшава

перший у краю завод моторів-двигунів: Газових, Карасинових, Спиртових, Газогенераторових. Вилкючне представництво на південно-західний край має **СТЕФАН ВЕНГЛИНСЬКИЙ.** Технічна контора у Київі, по Прорізній вул., ч. 3. Каталоги та обрахунки надсилаються з першого запиту. 10-10

!!!Послѣдняя новость!!!

Изъ настоящего африканского золота непозоло- ченные.

Новоизобрѣтенные карман. мужск. или дамск. часы насто- ящего африканского золота, ничѣмъ не отличаеме, даже специалистами, отъ настоящихъ золотыхъ часовъ, стоящихъ 100 р., глухие съ 3-мя массивн. крышк.; заводъ безъ ключа; ходъ на 15 камняхъ; ручательство за прочность металла и вѣрность хода на 6 лѣтъ. Часы изъ настоящ. африк. золота награждены за свою добротачественность и прочность многими медалями и знаками отличія. Цѣна мужск. или дамскихъ только на короткое время—вмѣсто 28 руб.—только 7 руб. 50 коп., 2 шт.—14 руб. 50 к., 3 шт.—21 руб. Такіе же изъ настоящихъ африкан- ского золота открытые мужские съ пылепредохранительнымъ стекломъ—вмѣсто 16 руб.—только 4 руб. 25 к.; 2 шт.—8 руб.; 3 шт.—11 р. 50 к. Высылаемъ вывѣр. часы до минуты по полученіи заказа налож. пл., безъ задатка. Адресъ: въ центральное депо африканск. часовъ Торгового Дома Ю. Якубовича, Варшава, Порожная ул. 10—01-а.

Купоны всѣхъ фирмъ принимаемъ въ счетъ по 50 к. На кажд. часы—1 куп. Р. S. Безплатно прилагаемъ къ часамъ изящн. цѣпочка съ серебрян. брелок. 84 пр. Виноколь съ видами знаменит. генер. на полѣ битвы, или комласъ изъ того же металла и замшев. кошел. для предохран. часовъ отъ порчи. При заказѣ 5 шт. часовъ сразу прилагаемъ безп. 1 изящн. музык. ящикъ съ зерк. и муз. „Симфонія“, играющийъ разн. пьесы лучшихъ композиторовъ. Пользуйтесь рѣдкимъ случаемъ.

„Благодарность господамъ Ю. ЯКУБОВИЧУ. Варшава М. Г.

Симъ увѣдомляю Васъ, что заказъ мой на дамск. глух. часы африканск. золота за № 472 съ брелок. я получилъ и налож. платіжъ 8 руб. уплаченъ. Остаюсь до- вольн. и благодарн. за часы. 1905 г. марта 12 дня г. Семенова Ниж. губ. Казан- ской церкви свящ. Константинъ Николаевичъ Терновскій. 18-30 139

Пдинники Омега
динники Ген. Мозера та Ко
динники Лонжина
динники Бадолета
динники Гризеля
динники Одемара
динники Вольтгома

величезний вибір по надзвичайно дешевій ціні можна набувати в **Клавдія Рогинського,** у Київі, Олександрівська ул., ч. 89. Телефон 2095. Ілюстровані прейс-кур-ранти надсилаються безплати. Г. нед. 19—124

Залюбки, зо смаком
можете поспидати та пообідати чи повече- ряти, а також смачно перекусити та виш- ти на свіжому повітрі, на веранді проти Царськ. саду в РЕСТОРАНІ **„ЯР“** у Київі, на Олександрівській вул., ч. 45. За стравкою доглядає відомий шеф **Я. Горюхов.** Затишні гарні кабінети і добрий ор- кестр. *181 10-10

ШПАЛЕРИ (ОБОІ)
найновішихъ візрієв крашихъ фабрикъ в кра- мниці, Хрещатик, № 5, д. Маршак, **Мька Штейнгольта.** Коннуренці цінамъ немає. 1-1 210

Бувш. народн. учитель має велику нужду, шукає посади: управ- ителя до дому, письмоводителя або чотсь підходящого. Згожеться вихатн. Дмит- рівська 42, кв. 1. 00